

Observatoriul este de doua ori in
septamana, marcurile si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregru 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a in lastrulu monarchiei
pe 1 anu intregru 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie seu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a si a
trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adreseate de
a dreptulu la Redactiunea Diariulu
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 83.

Sibiu, 14/26 Octobre 1878.

Anulu I.

Studiul relativu la economi'a nationale si la istori'a civilisatiunei in Transilvani'a.

(Urmare si fine.)

Dela 1815 instructiunea publica a inaintatu
asia de pucinu, in catu nu vomu exagera dicundu,
ca anulu 1848 o afase mai totu in starea dela
1815. Date statistice despre numerulu scolariloru
si studentiloru din acelea tempuri este forte greu a
castiga; combinandu inse din mai multe informa-
tiuni fragmentare culesse de ici-colea numerulu loru
totale pe la a. 1815 abia a potutu se fia mai mare
ca 20,000.

Acestu numeru micu nu pote se surprinda pe
nici-unu ardelenu, care cunoste istori'a patriei sale,
legile si maximele de statu, dupa care era guber-
nata tier'a. Anii 1848/9 au fostu destinati dela
providentia, ca se produca si in sfer'a instructiunei
publice reforme radicale. Inca din a. 1849 guber-
nulu centrale diu Vien'a introduse in tote tierile
monarchiei, prin urmare si in Transilvani'a una
lege organica pentru gimnasie,*) imitata dupa cea
prussiana, inse liberale preste asteptare. Totu-odata
se luara mesuri administrative seriose pentru in-
multirea de scole bune primarie si elementarie, era
resistenti'a bisericaneloru, carii nu voia se lase
nici-o scoala sub imediata influentia a ministeriului,
se paralisà deocamdate prin unu modum vivendi, ca-
rele fu alteratu numai prin concordatulu din 1855.

Odata ghiati'a sparta in modulu acesta, capii
bisericesci sinodele si consistorele totoruru con-
fessiuniloru se apucara pe intrecute se si deschida
scole in tote partile tierii, in care ruinele revolu-
tiunei se mai vedea din statiune in statiune. Acum
ca niciodata se svercolira si romanii se esa dintru
intunerecu si din umbr'a mortiei prin infintiarea
de scole la lumin'a dilei. Urmarea fu, ca in trei
ani se deschisera, anume la romani, atatea scole
nove, cate nu s'au deschisu mai inainte in 50 de
ani; ca-cu adeca conscriptiunea oficiale din 1851
ne presenta scole romanesci: 371 groco-unite si
367 greco-neunite (orthodoxe) totalu 738.**). Preste
acestea se restaurase si liceulu cu seminariulu dela
Blasiu, era in Brasiovu pe langa scol'a primaria

*) Organisations-Entwurf.

**.) Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik
Jahrgang 1852 und 1853. I. Heft lt. E. A. Bielz
Handbuch etc. 1857.

de trei clase infintiate pe la 1836 se deschisese
1 si 2-a classe gimnasiale. In acelasi tempu se
infintia si noulu institutu teologicu la Sibiu. Ro-
manii inse vedea bine, ca trebeu se alerge cum
amu dice, in mersu duplu, pentru ca se ajunga pe
celealte populatiuni, care se bucurasera de atatea
privilegie mari. Din conspectele statistice se ve-
diuse, ca la romani se venia cate 1 scoala elemen-
taria pe cate 1634 de suflete, candu din contra
la magiari era 1 la 571, era la sasi 1 pentru
423 locuitori. Romanii simtia totu-odata lipsa mare
de scole primare, de scole pedagogice si gimnasiale.
Pe la 1856 aflamu in Transilvani'a 14 gimnasie
unguresci, 6 sasesci si numai 2 romanesci, celu
vechiu de 8 classe dela Blasiu, care 'si implinise
vieti'a de 100 de ani si celu din Brasiovu, care
pana atuncea ajunsese de 4 classe. Multime de
scolari romani se inbuldia, in lipsa de gimnasie
nationali, la gimnasie si licee de alte limbi, era
mai alesu la cele germane, si de acolo la academi'a
de drepturi in Sibiu, seu la Vien'a. Asia de es.
in gimnasiele de statu dela Sibiu si Clusiu, celu
pucinu 1/2 din studenti era romani; asia si in
altele cateva. Dela 1861 incepe se mai infintiara
doue gimnasie romanesci, 1 de 8 classe in Nasaudu
si altulu de 4 in Bradu, precum si mai multe
scole primare. Sub sisthem'a numita alui Schmer-
ling scolele la romani au inaintatu ceva mai incetu
decatu sub cei 10 ani ai absolutismului. Este inse
de observatu, ca natiunea le facea mai pe tote din
pung'a sa si ca pana in acea epoca institutiele
diverse clericale si seculare o costase preste 1.700,000
florini v. a. adeca la 4 1/2 milioane franci, pre candu
impositele statului directe si indirecte, crescea ne-
incetatu.

De candu Transilvani'a se afla gemendu sub
sisthem'a dualismului, in a. 1868 s'a creatu una
lege regulatoare de scolele primarie si elementarie.
Acea lege are multe parti bune si salutare, ca-cu
inprumutata este si acesta dela alte popora civilisate,
nu i lipsescu inse si unii §§-i, carii pe langa ce
fusera mai tardiu amendati si modificati intr'unu
sensu machiavellistu, considerati din punctu-de ve-
dere alu esistentiei si culturai nationale, devenira
forte periculosi. Acesta inse este una cestiune a
carei ventilare nu are locu aici, ci ea cade in
competenti'a acelu tribunalu, pe care lu formedia
Europ'a civilisata, si libera. Spre a invedera starea

actuale a invetiamentului asia cum se afla elu sub
sisthem'a dualistica, vomu face apellu din nou totu
numai la cifrele statistice oficiale publicate de catre
ministeriu in urmarea recensementului din a. 1870.
Cu acea ocaziune s'au aflatu ca:

In Ungari'a propria din 11.117,623 de
suflete sciu citi si scrie numai 2.020,590 barbati
si 1.285,400 femei; era 6.616,184 persoane de
ambele sexe nu sciu carte de locu.

In Transilvani'a, din populatiunea redusa
prin ruperea celor 4 districte la 2.101,725 suflete
scia citi si scrie 191,345 barbati si 96,140 femei,
era numai citi 33,938 barbati si 53,372 femei.
Acestea cifre comparate de es. cu cele de inainte
de 1848 arata unu progresu mare; care inse com-
paratu cu starea instructiunei din tierile propriu
austriace, este intristatoriu, ca-cu pe la a. 1870 in
Transilvani'a nu scia carte 1.726,932 persoane, era
dintre tinerimea obligata a merge la scoala in etate
dela 6 pana la 12 ani numai 40% frequenta;
candu din contra, in tierile austriace cislaltane celu
pucinu 80% ambla regulatu la scoala pana la 12
ani, dupa aceea pe alti 3 ani mergu la scolele de
repetitiune. Pre catu tempu proportiunile scolastice
voru fi cum sunt acestea, strigatele nostre asupra
invasiuniloru de limbi straine sunt cu totul desierte.
Si se nu creda nimeni, ca acestea observatiuni suna
numai la adresa nostra a romaniloru, ca-cu in
Ungari'a si Transilvani'a se afla destule districte
locuite de alte nationalitati, chiaru si de magiari,
pe unde nici 20% din baiati nu mergu la scoala.
In cei 10 ani ai sisthemei dualistice, ministeriulu
ungurescu a publicatu pana acuma cinci buletine
seu anuarie oficiale despre starea culteloru si a
instructiunei in Ungari'a si Transilvani'a. Celu din
urma esitu in anulu trecut este unu volumu grosu
de 60 de cole, din care 249 pagine coprinde in-
formatiuni scolastice, inse numai pe anii 1873/4 si
1874/5. Din acelea cunoscemu, ca dupa ce s'au
vediatu triste rezultate ale conscriptiunei din
1 Ianuaru 1870, ministeriulu in urmatorii ani
s'au pusu din respoteri pe inmultirea scoleloru si
adunarea tinerimei in trenese; a datu inse la fia-
care pasu de pedeci forte mari, care provinu nu
numai dela firsc'a indolentia a poporaloru, ci si
din alte cause importante. Ministeriulu adeca tinde
a inchide catu mai multe scole confessionali si a
deschide cu atatu mai multe confessionali magiare,

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Armatei Romane.*)

Bravi copii ai Romaniei, veseli ati plecatu,
Ati plecatu cu steagulu tierii mandru si curatu,
Si v'ati dusu peste hotare, pentru unu scumpu odoru,
Pentru a tierii ne-atarnare, pentru alu ei onoru
Si tovarasiu bunu avut-ati dorulu viu din sinu:
Ca se duceti lumei vestea neamului romanu.
Iar alu tierii glasu ve dise: „Mergeti, dragi copii,
„Si ve intorceti cum ve duceti, mandri, multi si vii!“
Bravi copii ai Romaniei, bine v'ati batutu,
V'ati batutu sub steagulu tierii ... sfantulu vostru scutu ...
Si-ati invinsu, ca la isbanda bunulu Dumnedieu
A deprinsu alu tierii palosiu si pe Domnulu seu.
V'ati batutu, precum stramosii se bateau ca lei,
V'ati batutu ca Feti-frumosii din povesti cu smei,
V'ati batutu, precum in lume nimeni s'a batutu,
S'a se bate cum Romanulu singuru e facutu.
Bravi copii ai Romaniei, mandri v'ati intorsu,
V'ati intorsu cu steagulu tierii ruptu ... dar totu frumosu ...
Mai frumosu de cum fusese, ca-cu, de vulturi dusu,
Steua mandra-a dusmanimeii sub elu a apusu.
Si-ati adusu neatarnarea tierii, dragi copii,
Si virtutea ostasiessa, si trofee mii.
Tier'a mandra ve saluta ... Doru'i s'a mplinitu:
„Bravi copii ai Romaniei, bine ati venit!“
Scipione Ion Badescu.

O bucla de peru a regelui de Rom'a.

Schitia istorica.

Comunicata de: J. G. Baritiu. ✓

(Urmare.)

„Incetu! numai incetu!“ dise savantulu zimbundu.
„Capacitatea d-tale 'ti au deschisu calea. Pentru ce
s'au devotatu cineva sciintiei, deca nu ar ajuta si nu
ar promova pe catu numai se pote pe scolarii ei?
Dara, mon cher, d-ta n'ai se multumesti alegerea d-tale
numai capacitatii d-tale, ci si purtarii d-tale liniscite si
devotate numai sciintiei, ce te face cu totul incapabilu,
de a te apropia chiaru si de cea mai neinsemnata in-
triga politica.

„Nu intielegu,“ respunse Welle intrebandu cu ochii
pe savantu.

„Escripciatiunea este simpla. D-ta sci in ce modu
riguros este controlatu si paditu la St. Elen'a priso-
nierulu — imperatu si suit'a lui. Scrisorea cea mai ne-
insemnata, mai inainte de a o primi imperatulu, trebeu
se fia cetita, nici unu pachetu n'ar potea trece port'a
dela Longwood, fara se fia desfacutu.“

„In privinti'a acesta eu sunt omulu celu mai bunu,“
esclama Welle, „eu nu me pricepu la lucruri de
acelea?“

„Se nu te amesteci deci in intrigi,“ i dise Humbold
zimbundu si amendou plecara la d-lu Boos.

Boos era inspectorulu supremu si directorulu gra-
diniloru dela Schönbrunn, si subtu priveghierea acestuia
lucra Welle ca primulu seu ajutoru. Boos se bucura
forte multu de sorte scolarulu seu si primi scirea
despre missiunea cu care a fostu insarcinatu, cu o pri-
vire singulara si triumfatore.

Preste cateva septemani mai tardiu vedemu pe
Welle gata de plecare intrandu cu baronulu Stürmer
in camer'a siefulu seu. Dupa ce 'si disera adio si
candu era se plece, Boos ia pe Welle la o parte si 'i
dice sioptindu:

„Amiculu meu, d-ta mergi la St. Elen'a. D-ta sci

catu am contribuitu eu, ca se ajungi la postulu pe care
l'ai primitu, ca nu m'am opusu unu singuru momentu la
inaintarea d-tale. Pentru tote acestea 'ti ceru unu micu
serviciu.“

„Vorbeste, ce felu de serviciu? Me simtiu fericitu,
spune mi ce se facu?“

De si se affa in propriulu seu domiciliu, Boos totusi
privi cu precautiune in giurulu seu si dupa aceia scose
iute unu pachetu micu din buzunarulu roculu seu.

„Dupa ce vei ajunge la St. Elen'a“, 'i siopti elu,
„cauta pe d-lu Marchand camarierulu imperatului-pri-
sonieru si i preda in secretu acestu pachetu. Elu
este dela mam'a lui, amic'a mea, care se afla aicea la
Maria Louis'a si la fiulu prisionierulu, regele de Rom'a.
Marchand apoi se lu dea imperatulu.“

Welle sta ca si candu ar fi fostu fulgeratu. 'Si
aduse aminte de cuvintele lui Humbold. Inse Boos
avea titluri la recunoscinti'a sa si prin urmare nu 'i
potea refuza cererea. Elu lua deci pachetulu si me-
canice ilu бага in buzunarulu roculu seu.

Preste diece dile elu si cu baronulu Stürmer
pluteu pe luciulu marii si ajunsera in pace la St. Elen'a.

Prin conventiunea poteriloru se pareca, ca chiemarea
de paditoru a lui Lowe, s'ar mai usiura in cat'va, inse
nu dura multu si se vediu ca commissarii din contra 'i
adaosera greutatile.

Intr'o di siedeu in salonulu casei dela Longwood.
Imperatulu-prisionieru dictase inainte de amiédi. Elu
isi intindea chartele sale cele mari de pe care isi lucra
istori'a campanieloru sale, pe o mesa enorma si cu
unu betisioru in mana urma elu mersului armatelor,
transpunenduse inca odata cu spiritulu in acele tempuri
de glorie si marire, in cari masele braviloru sei soldati
ascultau de unu singuru cuventu alu poterniculu belu-
duce. In dile de acestea, imperatulu era mai cu sema
veselu, candu scria despre vreunu momentu mare alu
vietii sale. La inceputu elu lucra adesea noptea. Elu
purta atuncea unu halatu de matasa si pantaloni de
pandia de canepa. Lucra la o mesa din lemnu de
trandafiriu siedendu intr'unu fotoliu. Mai tardiu dicta.

*) Acesta poesie bine si frumosu simtita a compatriotulu
nostru poetu a fostu publicata de catre diarele „Resboiulu“, „Ro-
man'a libera“ si „Press'a“ in dimineti'a domineceii triumfale din
1/20 l. c.

spre a prepara magiarizarea tuturor populatiunilor. Aci inse i se oppunu cele mai multe organe ecclesiastice, era mai alesu episcopii catholici si sinódele protestante; ii lipsescu si fonduri domnului ministru. Din anuariulu dela 1874 se vede, cá pe atunci se affa in ambele tieri 13,831 scóle confessionali si numai 1556 neconfessionali adeca supuse immediatu ministeriului si propagatíe de limb'a magiara. In scólele confessionali romanesci din Ungari'a si Transilvani'a amblasera in acelu anu 173,287 baiati si baiate de nationalitate romana. Tóta ceealalta tinerime romanésca ce frecventa scóle magiare, s'a numeratu la magiari, cu ce dreptu, nu intrebam, ci constatam numai puru si simplu casulu si terminam cu atátu; era déca cineva din noi, voiesce se fia informatu si mai de aprópe despre starea instructiunei publice dela noi, se nu-si pregete a deschide la Nr. 1 din foia literaria si istorica „Transilvani'a“ cursulu alu X-lea din a. 1877, cum si a'si castiga actele sínódeloru si ale congreseloru bisericesci, in fine a urmari numerósele informatiuni ce se publica in acosta materia de interesu vitale, atátu in foile scolastice, cátu si in cele trei politice romanesci, ce se publica in Transilvani'a si Ungari'a.

Cu acestea nu inchiaiu, ci numai curmu, pentru acestu locu unde me affu, conversatiunile mele despre starea civilisatiunei transilvane, din cauza cá studiele me duc pre departe, ele esu dintr'unu anu in altulu prea fragmentarie; de aceea voiu asculta de consiliulu fratiescu alu acelu domni colegi, carii imi dicu, cá se le publicu pe tóte dintr'odata si la unu locu se intielege, sub conditiune, déca voiu mai avea viétia si sanetate.

Septembre 1878.

G. Baritiu.

Respunsu la articolulu „Nitíelu sirectlicu advocatíalu“ publicatu in Nri 73 si 74 alu „Observatoriu-lui“ din anulu curinte.

Nu m'amu indoitu, ca decidiendu-se Romanii din Brasiovu dupa conferinti'a din Sibiiu de a participa la alegerile dietale, se espunu la critic'a unora séu altora chiamati séu nechiamati. Asemenea nu m'am indoitu, ca si eu resolvandu-me dupa consultare matura cu amicii mei, de a pasi de candidatu dietalu, voiu fi espusu la apretierea opiniunei publice.

Totu ce asceptam érá, ca procederea nóstra se fie apretiatu in modu objectivu, ca prin argumente valoróse se se demustre, ca procederea nóstra éronata si vatema interesele nationale. Romanii brasioveni erau indreptatiti a ascepta acosta fiindca prin activitatea loru si prin institutele loru de invetiamentu au conferitu la prosperarea si inaintarea nóstra nationala cu multu mai multu, decatu aceia, cari voru a salva natiunea prin vorbe late.

Afara de acosta Romanii brasioveni au o inteligentia respectabila. Aceste considerante trebuia se retiena pe ori care Romanu, de a califica pe Romanii brasioveni ca pe nise ómeni nematuri, cari

potu fi sedusi de cineva in parerile loru politice ca niste idioti.

Eu din partem'i asceptam, se fie combatutu seriosu dara in modu urbanu, anume asceptam ca motivarea minoritatiei, publicata deja in jurnalele nóstre, se fie apretiatu si criticata in modu seriosu.

Acosta procedere ar fi facutu mare serviciu pentru chiarificarea parerilor reciproce, si póte ar fi fostu si in interesulu demnitatiei nóstre nationale.

In loculu acestei procederi recomandabile pseudonimulu Turturelu Codreanu preferi, de a dá publicitatii unu articolu, care inaintea ómenilor onesti deja prin titlulu seu se descredíteza, era prin form'a si cuprinsulu seu nu póte, decatu se scandaliseze publiculu.

Turturelu Codreanu in articolulu intitulatu „Nitíelu sirectlicu advocatíalu“ nu dice nice mai multu nici mai pucinu, decatu ca eu am pacalitu pe naivii de Brasioveni, se me aléga deputatu, pentru ca astfelu se ajungu la vreunu postu de statu, cu alte cuvinte ca sunt unu insielatoriu.

Ce motive, ce fapte a avutu pseudonimulu pentru a reduce procederea mea la motive atatu de marsiave?

Scie scriitorulu acelu articolu ce insemnédia a ataca onórea unui omu onestu cu atata usioratate si a acatia acosta fapta de clopotulu celu mare alu publicitatii? Nu sciu, cine este Turturelu Codreanu, din cantecele haiducesci mi este cunoscutu unu Codreanu, care in sa totusi avé atatu simtiu umanu, ca rapé ómenilor numai averea, in sa nu si onórea.

Este semnu fórte tristu pentru Romani, ca nu-si potu combata parerile, decatu insinuandu unulu altuia motive egoiste si neoneste.

Este tristu acestu fenomenu, fiindca si-póte affa sorgintea nu mai in doue motive, adeca: séu ca publiculu nostru desamagitu adeseori prin multe intemplari pe terenulu politicu numai crede in onestitatea barbatiloru sei, séu ca respectivulu scriitoriu dupa starea sa psichica si morala individuala nu affa a fi posibilu altu motivu pentru procederea cuiva decatu motive neoneste.

In ambele casuri acosta stare de lucruri este o calamitate pentru noi Romanii, care are asupra publiculu romanu si in specie asupra inteligentiei sucrescente infliuntia demoralisatóre si in sa cu atatu mai multu, déca cineva nu si da nici silintia de a 'si alege terminii in scriere.

Espressiuni ca: „votu de blamu grosolanu“, „frasa oratorica sub care 'si ascundu advocatii peccatele si rusinea loru“, „neadeveru intentionatu si grosolanu“, „arta minciunei si a insielaciunei“, „sirectlicu advocatíalu“, „treçù cu o minciuna boerésca granitia turcésca“, „ca neica Trica numai minte pe bani“ etc. sunt totu atatea floricele cu care pseudonimulu scriitoriu crede a'si infrumsetia corespondintia, intr' adeveru floricele de natura asia de padurétia, incatu se pare ca scriitorulu loru Codreanu numai de curendu a parasitu codrulu.

Cu asemenea scrieri publicistice nu ne recomen-

Montholon, Gourgau, Marchand camarierulu si tenerulu Las Casas trebuiéu se scrie. Dupa lucru se punéu la mésa. Imperatulu purta vestminte civile, in locu de istoric'a palarie tricorpurata avea pe capu o palarie rotunda. Mai totdeuna purta pantaloni, vesta si botinele militare si pe pieptu ordinulu legiunei de onóre. La ocasiuni deosebite elu apareu in cunoscut'a uniforma a venatoriloru de garda cu palari'a renumita.

Precum amu disu imperatulu era fórte veselu. La sosirea lui pe St. Elen'a locuise cáva tempu in cas'a familiei Balcombe, care 'lu primi cu cea mai mare amabilitate, punendu tóte la dispositiunea lui si facendu-i astfelu intrarea in inchisóre mai pucinu amara. Cu deosebire 'i placea imperatulu conversatiunea celoru doue surori amabile Elis'a si Betty Balcombe. Pána ce se gati locuinti'a lui in Longwood, Napoleon remase in cas'a Balcombe. Aici miss Betty 'i adresa intr'o séra o rogare ciudata, ce inse facea onóre animei sale. Pe insula se affa unu sclavu betranu de rassa malaie, cu numele Tobias, pe care 'lu venduse unu capitanu englesu. Miss Betty se interesa de acelu betranu fórte multu si dorea se-lu póta redá copiiloru sei. Ca se se póta face acosta era inse necesaru, ca sclavulu se fia rescumperatu si de-órece miss Betty tienea pe imperatulu-prisionieru in sa atotu-poternicu ilu roga intr'o séra se rescumperu pe sclavulu acela si se-lu elibereze in patri'a sa. Imperatulu promise ca va face totu posibilulu, inse stramutarea lui la Longwood intrerupse negociariile incepute pe care le conducea mediculu englesu O'Meara. Cáteva luni mai tardiu acele negociari au fostu continuate si tocmai in diu'a aceia imperatulu affa la prandiu, ca betranulu Tobias ya fi eliberatu dupa ce se va fi depusu pretiulu de rescumparare. Napoleon isi esprima bucuri'a sa. A potea inpartii gratie si in inchisóre acosta 'i se para unu ce maretu. Se facura glume asupra acestei intemplari si tocmai ajunsesera pe la dezertu conversandu veselu, candu oficiarulu de ordonantia anuntia imperatulu, ca Sir Hudson Lowe voiesce se 'i vorbéscu. Ca si cu o lovitura voi'a buna alu Napoleon disparú, inse incomodulu óspe nu potea

fi refuzatu. „Se intre“, dise imperatulu redicanduse dela mésa si intrandu in salonulu celu micu. Pucinu dupa aceea intra si Sir Hudson Lowe.

„Ce poftesci, domnulu meu?“ 'lu intrebá imperatulu scurtu si preumblanduse cu pasi mari.

„Generale“, incepú Lowe, care nu oferea niciodata prisonierulu titlu de imperatu, „generale viu se 'ti spunu, ca malaiulu Tobias nu póte fi eliberatu.“

„He? voiu plati eu!“ respunde imperatulu iritatu. „Si chiaru déca ar fi asia, eu nu pociu permite eliberarea.“

„Pentru ce nu?“

„Nu este vorb'a de eliberare, ce are se se faca pentru placerea missei Balcombe. Lucrulu are o insemnatare mai mare“. Imperatulu privi pe gubernorulu cu unu ochiu intrebatoru. Facú unu gestu de impacientia, dupa care Lowe continua: „Generale, nu este eliberarea betranulu malaiu ce te interesésa, ci am cauza a presupune, ca prin fapt'a acosta voiesci a 'ti castiga animile tuturor negriloru de pe acosta insula.“

Imperatulu se opri surprinsu, dupa aceea eclata intr'unu risu amaru, in fine intorcenduse spre feréstra dise: „Mi se pare, domnulu meu, ca esti smintitu.“

„Credeme asia, generale, inse me temu, ca voiesci se o faci ca odinóra cu Domingo.“

„Vei tacea, domnulu meu,“ 'i respunde imperatulu iritatu in supremulu gradu. — Odinóra 'i se facuse mare oposite prin diare si libele in contra proiectatei sale expeditiuni la St. Domingo. — „Vei tacea,“ striga elu incaodata. „Si in fine, ce cauti aicea? N'aveai cauza se te ostenesci.“

„Voiamu se 'ti aducu in persóna respunsulu negativu.“

„Pentru ca se te bucuri de necazulu meu, he?“

„Me necunosci.“

„Nicidecum. Eu nu ceru dela d-ta nemica altu, decatu se me lasi in pace.“

(Va urma).

damu nici inaintea strainiloru, dar chiaru nici la publiculu nóstru.

Dupa permiterea acestoru observatiuni generale vinu a apretia cuprinsulu articolulu din cestiune.

Corespondintele pseudonimu sustiene, ca Romanii brasioveni déca n'ar fi fostu sedusi de modesta mea persóna séu de altulu nu s'ar fi dechiaratu pentru participarea la alegeri, ci aru fi remasu passivi.

Corespondintele vorbesce de Romanii brasioveni ca orbulu de coloru.

Nu scie corespondintele, ca Romanii din Brasiovu inca dela anulu 1868, in contradicere cu conclusele aduse la Miercurea au fostu neintreruptu activisti din convictiune?

La alegerile din anulu 1872 si pana acum nu au luat parte din aceea cauza, fiindu ca la conscrierea alegatoriloru li s'au stersu din lista 4—500 alegatori, prin urmare prevedeau ca luandu parte la alegeri nu potu reusi a alege deputatu romanu.

Dupa o esperientia de 10 ani a politice de passivitate, care pentru noi Romanii a avuta numai urmari rele, Romanii brasioveni s'au intaritu in aceea convictiune a loru, ca déca se pote elupta vre unu succesu in politic'a nóstra nationala apoi acosta se póte ajunge numai pe calea activitatii.

Deci indata ce numerulu deputatiloru pentru orasiulu si comitatulu Brasiovului s'a inmultitu dela 2 la 4 si indata ce prin inpartiala cercuriloru de alegere s'a ivitu óresi care sperantia, de a poté reusi cu alegerea unui deputatu romanu, Romanii brasioveni s'au cugetatu cu tóta seriositatea se participe la alegerile dietali, pentru a ocupa de acum unu cercu electoralu pentru sine.

Despre corectitatea si necesitatea acestei procederi Romanii brasioveni erau atata de convinsi, incatu in adunarea loru premergatóre conferintiei din Sibiiu tienuta pentru a alege doi esmisi pentru aceea conferintia, s'a facutu de mai multi propunerea seriósá. ca esmisiloru se li se dea instructiune ca se voteze in conferintia numai pentru activitate. Numai dupa ce s'a facutu observare, ca instructiunile pentru deputati nu se potrivecu cu spiritulu tempului, s'a marginitu adunarea de a aduce conclusulu, ca ea este pentru participarea la alegeri si dupa petrecerea acestui conclusu la protocolu de a trece la alegerea esmitandiloru doi membrii pentru ca se nu mai remana nice o indoiala despre parerile loru politice de órece protocolulu luat in aceea siedintia s'a datu esmisiloru dreptu credentialu. (Cerendu trebuinti'a vomu publica si acestu protocolu).

Sub asemenea impregiurari intrebú eu mai póte fi vorba, ca Romanii din Brasiovu a trebuitu se fie sedusi de cineva pentru ca se se dechiare de activisti si se participe la alegeri?

Dar póte dice cineva, ca parerile Romaniloru brasioveni prin conclusele conferintiei dela Sibiiu s'au alteratu.

La aceste observu ca nice compunerea conferintiei, nici motivele aduse pentru conclusele ei, nu au potutu impune Romaniloru brasioveni si inca cu totu dreptulu.

Dupa sensulu epistoleloru convocatóre clubulu reprezentantiloru romani din Sibiiu provóca pe alegatorii romani din Ardélú ca din fiecare cercu electoralu se tramita cate unulu séu doi reprezentanti la Sibiiu, pentru a decide tienut'a ce este a se observa din partea alegatoriloru romani, facia de alegerile dietali viitóre. S'a conchiamatu asia dara o conferintia electorala reprezentativa.

Romanii brasioveni au corespunsu acestei chiamari tramitendu doi reprezentanti la conferintia.

Mergendu acesti reprezentanti la Sibiiu in locu de conferintia reprezentativa au aflatu unu meetingu fórte modestu la numeru, a carui maioritate precumpanitóre consta din alegatorii sibieni, era minoritatea din alegatorii esteri, dintre cari unii din intemplanté se aflau pentru alte afaceri in Sibiiu, era altii venisera espresu pentru conferintia, in sa fara mandatiuniloru vre unui cercu alegatoru, in fine din reprezentantii celoru doue cercuri electorale din orasiulu Brasiovu. Prin urmare asia numita conferintia din Sibiiu in partile ei constitutive a avutu caracteru localu si nu póte face nice decum prefensiune la autoritatea unei conferintie generale nationale.

Nu este dar' nici o mirare, ca conclusele conferintiei din Sibiiu au avutu asia de pucina infliuntia asupra alegatoriloru romani din Transilvani'a incatu acestia in maioritatea loru pe departe precumpanitóre au participatu la alegeri, asia incatu cu dreptu cuventu se póte dice, ca nu noi brasiovenii ne amu desbinatu de corpulu nationalu prin participarea la alegeri, ci acea minoritate neinsemnata, care a remasu passiva, care si astadi s'pre cea mai mare dauna a Romaniloru sustienú i 'je'a

acea, ce în fapt nu există, adică pasivitatea alegătorilor români.

Deci emisii Romanilor din Braşov au comis vre-o eror, apoi acesta este, că au participat la o adunare la care nu au fost trimişi.

Ei au fost trimişi la conferinţa reprezentativă a alegătorilor români şi nu la o adunare de caracter local în Sibiu. Acesta li s'a şi imputat cu dreptul cuventu de contra mandantii lor, după reintorcerea lor din Sibiu.

În câtă pentru ponderosităţea motivelor aduse pentru pasivitate, me referu la motivarea minorităţii deja publicată şi observu, că acele motive n'au impus nimenui, nici chiar membrilor conferinţei; fiindcă ce ponderosităţea pôte avé o motivare adusă pentru pasivitate, care se finese cu cuvintele: „Domnilor, nu sunt în contra activităţii aşi dori însa, că Românii se nu mai aléga ovrei séu alti straini, cari sunt cei mai aprigi inimi ai Romanilor.“ (Cam acestea sunt cuvintele cu care D-lu G. Baritiu a închieiatu motivarea pasivităţii).

(Va urma).

Dela congresulu nationalu bisericescu alu Romaniloru gr.-or. din Ungari'a si Transilvani'a.

(Raportu specialu alu „Tel. Rom.“)

Siedinti'a IV, din 4/16 Octobru 1878.

(Urmare.)

Siedinti'a se deschide la 11¹/₄ ore.

Protocólele siedintiei a 2 si 3 se cetescu si se autentica.

Presidiulu presenta credentionalulu deputatulu Stefanu Ioanovicu si ale deputatilor: Iosifu Popovicu si Popovicu Deseanu, cele din urma insotite de o cerere de concediu.

Se transpunu comisiunii pentru verificari.

Presidiulu presenta mai multe esibite care au ramas ca restante de la sesiunea congresulu din 1874 si anume:

a) Unu raportu alu comisiunii scolare.

Se transpune comisiunii scolare.

b) Respusulu ministrulu de finantie de dto 8 Iunie 1873, prin care se resólvă în întelesu negativu cererea congresulu din 1870, că sesiunile parohiale se fia scutite de contributiunea erarială.

c) Propunerea dep. P. Cosma dela congresulu din 1874 pentru alegerea unei comisiunii pentru interpretarea unoru puncte din statutulu organicu. Mai departe se presenta:

d) Propunerea prezentată de sinodulu eparchialu aradanu pentru a declara de incompatibilu că cineva se fia în aceeaşi sesiune membru în două sínóde diferite.

e) Propunerea prezentată de sinodulu aradanu pentru stramutarea timpulu normat în st. org. pentru intrunirea congresulu pe altu terminu mai potrivit.

f) Rugarea preotimei din tractulu Timisiórei pentru mijlocirea eliberării sesiunilor parohiale de contributiunile erariale.

Tóte aceste se transpunu comisiunii organisatóre.

g) Rogarile comunelor Iamă, Picusiu, Bazosiu privitoare la arondarea protopopiatelor.

Cosma si eppulu Metianu pledéza pentru transpunerea acestoru rogari comisiunii organisatóre, iară eppulu Popasu pentru transpunerea loră la comisiunea pentru arondarea protopopiatelor. — Prin votu se hotaresce, a se transpune comisiunii organisatóre.

h) Propunerea sinodulu aradanu pentru tipărirea cartiloru bisericesci cu litere latine.

i) Raportulu consistoriulu metropolitanu ca senatu bisericescu despre activitatea sa dela 1875—1878.

La objectulu de sub h) dep. Hodosiu propune a se da comisiunii scolare fiindu vorb'a numai despre simplu retipărirea cartiloru bisericesci, prin urmare dara numai o cestiune de ortografie.

La propunerea presidiulu, spriginita si de dep. Rotariu se hotaresce a se transpune esibitele de sub h) si i) unei comisiuni bisericesci, ce va avé a se alege mai tardiu.

l) Cererea sinodulu parochialu din Braşov (St. Niculae) pentru a se autorisa sinodulu acesta a potea aduce concluse valide si numai cu ¹/₃ parte a membriloru, sei, precum si ca pe membrii epitropiei se nu'i aléga sinodulu parochialu, ci comitetulu, si

m) Rugarea locuitorilor din Firezu pentru mijlocirea delegării forurilor mai inalte pentru despartirea de Serbi, prezentată după încheierea congresulu din 1874.

Se transpunu comisiunii pentru petitiuni.

n) Raportulu consistoriulu metropolitanu ca senatu scolasticu, si

o) Raportulu aceluiaşi consistoriu ca senatu epitropescu, se transpunu celu dintăiu comisiunii scolare, celu de alu doilea comisiunii finantiere. Iară.

p) Actulu ce privesce unele pretensiuni reciproce a le fonduriloru fatia de stat si unele anticipari date de stat pentru scóle dara nesolvite inca, — se preda comisiunii pentru fondurile comune.

Presidiulu pune la ordinea dilei alegerea unei comisiuni bisericesci, compusa din 9 membri.

Pentru consultare se suspende siedinti'a pe 10 minute. Redeschidându-se siedinti'a, presidiulu propune în contielegere cu mai multi deputati pe următorii membri ai acestei comisiuni: Vicariulu Popea, cav. de Puscariu, Iosifu Stefanu, G. Pesténu, I. Ianculescu, R. Radulescu, N. Tieranu, I. Rotariu, D. Nicóra. Congresulu primesce acesta propunere. Urméza la ordine raportulu comisiunii pentru verificari. Raportorulu comisiunii P. Petricu raportéza despre esaminarea actelor

de alegerea deputatilor; I. Papiu (Deva); Stefanu Iosifu (Sighisóra); Basiliu Almasanu (Bahnea); Corneliu Piposiu (Gioagiu); Dr. St. Pacurariu (Sebesiu); N. Gaetanu (Alba-Iulia); aratandu totodata ca actele de alegere se afla în ordine, proteste nu sunt si ca dep. I. Papiu si C. Piposiu ceru concediu.

Congresulu declara pe numiti deputatii de verificati si celor din urma le acorda concediuu cerutu. Acelasi raportor raportéza despre actulu de alegere alu dep. Stefanu Ioanovicu (Buziasiu), si-lu recomanda spre verificare.

Congresulu ilu verifica.

Siedinti'a urmatóre se anuntia pe mane la 10 óre în sala seminariulu. La ordinea dilei raporturile comisiunilor. Cu acestea siedinti'a se încheie la 1¹/₄ óre.

Siedinti'a V, din 5/17 Octobru 1878.

Siedinti'a anuntiată la 11 óre se deschide la 10¹/₂ óre.

Se cetesce protocolulu siedintiei precedente si, nefacendu-se nici o observare, se autentica.

Presidiulu presenta:

a) o depesie teleg. a dep. Dimitrievicu din dieces'a Caransebesiulu escusandu-se a nu poté lua parte la congresu „din cause binecuventate.“

b) chartia alesulu dep. Dr. Lazaru Petco cuprindendu credentionalulu si cererea pentru concediu în cursulu sesiunii presente.

Se preda comisiunii de verificare.

c) petiti'a parochulu Paunovicu din dieces'a Caransebesiulu. Se transpune com. petitionare.

d) chartia consistoriulu din Aradu, prin care se aducu la cunoscentia dispositiile luate în causa crearii unui fondu, în care se se acopere diurnele membriloru congresuali si sinodali.

Se preda com. finantiere.

e) Petiti'a comunei bis. Teesiu din eparchia Aradulu pentru a fi arondată la unu altu tractu psec. Se preda com. petition.

Trecendu-se la ordinea dilei: Comisiunea de verificare prin raportorulu seu dep. Petricu propune verificarea mai multoru deputati precum si darea de concedii acelor, cari au cerutu. Mai departe propune a se depune la birou actele electorale a vre-o 6 deputati, cari nu si-au prezentatu inca credentionalele lor, nici n'au aretat în scrisu causele, pentru ce nule-au prezentatu.

Dep. V. Babesiu spune, că înainte cu patru ani congresulu a verificatu unu deputatu si fara credentionalu. Unde nu exista indoiela despre identitatea persónlei alese, prezentarea credentionalulu este cu totul de prisosu. Tempulu este pretiosu; deci se nu se multiple lucrurile fara vre unu scopu practic. Actele electorale sunt decisive si nu credentionalulu, candu e vorb'a de verificare. Ergo propune verificarea membriloru, cari nu si-au prezentatu credentionalele.

Dupa o scurta delusire urmata din partea presidiulu în causa verificării înainte cu patru ani;

Dep. Alecsie Popovicu dice, că comisiunea de verificare, neavendu actu oficiosu despre causele neprezentării credentionalelor, ea nu a potuto propune verificarea unoru membri, cari au avutu datorinti'a a areta în scrisu cu 3—4 renduri, cum si pentru ce nu au asterutulu credentionalele. Urmandu astfel, acum nu amu perde tempulu indiesertu nici nu ni-ar fi imputatu dep. V. Babesiu, că „comisiunea cauta nodu în papura.“

Dep. Radulescu aderéza la espunerile dep. V. Babesiu si propune verificarea deputatilor fara credentionale dicéndu, că credentionalele lipsescu si pace ori catu amu accepta.

Raportorulu P. Petricu sfersiesce prin a combate argumentele dep. V. Babesiu si Radulescu, recomandandu primirea propunerei facute din partea comisiunii.

Congresulu primesce propunerea, după care toti membrii presenti fara credentionale se declara de verificati.

Dep. P. Cosma propune verificarea deputatilor I. Bologa, Antonescu, Vasilevicu, Antonescu, Iacubu Popovicu si S. Dimitrievicu, cari au cerutu concediu pe cale telegrafica fara se fi trimisu în acelaşi tempu credentionalele lor.

Propunerea se primesce.

Raportorulu dep. I. Petricu propune a se verifica dep. C. Mangra si Pavelu Fasié, actele lor de alegere cuprindendu numai unele greseli formale. De asemenea propune verificarea membriloru R. Crainicu, I. Seracinu si Iul. Ianculescu; contra alegerei acestui din urma a sositu unu protestu, inasa pré tardiu.

Amintiti dep. se declara verificati.

În legatura cu afacerea verificării dep. Ios. Hodosiu face în scrisu propunerea urmatóre: De basa la verificare servescu actele electorale si credentionalele. Pe viitoru se se compuna două credentionale, unulu care se preda alesulu, altulu care se trimite consistoriulu metrop. deodata cu actele electorale.

Dep. V. Babesiu propune alegerea unei comisiuni de 3 membri insarcinati cu revideria si eventualu modificarea regulamentulu afaceriloru cong. interne preste totu.

Episc. I. Metianu doresce amanarea revideriei regulamentulu pe alta sesiune deputatii fiindu si asia gramaditi cu lucruri în numerosele comisiuni. Propune deci a preda propunerea dep. Hodosiu consistoriulu metrop. spre studiere.

Se primesce propunerea dep. V. Babesiu si se alege o comisiune ad hoc. în persónele dep. I. Hania, V. Babesiu si P. Cosma.

Comisiunile nefindu gata cu lucrarile, presidiulu încheie siedinti'a la 11¹/₂ óre anuntiaudu siedinti'a procimsa pe mane la 10 óre.

(Va urmá).

Romania.

Program'a intrării triumfale a armatei în capitala României.

I. În diu'a de 8 Octobru, în reversatul dioriloru, 21 salve de tunu, trase la arsenalulu armatei, voru anuncia capitallei solemnitate dilei.

II. Trupele se voru afla, la orele 11 dimini'ti'a, la Banésa, asiediate împrejurulu unui altaru de campu, radicațu prin ingrijirea ministeriulu de resbelu si destinat pentru celebrarea serviciulu divinu.

Trofeele luate peste Dunare voru fi asiediate împrejurulu altarulu.

III. Maria Sa Regale Domnulu va sosi în midiloculu trupelor la orele 12.

IV. La orele 12 se va celebra serviciulu divinu de catre I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, la care va asista si Maria Sa Regale Dómn'a.

V. Corpulu diplomaticu, ministrii, membrii Corpurilor Legiuitóre, presenti în capitala, curtea de casatiune, Crucea Rosie, academi'a, curtile, tribunalele si tote autoritatele publice, asemenea delegatii judetielor si ai comunelor, voru fi invitati a asista la acesta serbare nationale, în tribunalele destinate ad-hoc.

Invitatiunile se voru face de catre d. primaru alu capitallei.

Corpulu diplomaticu si strainii de distinctiune voru fi invitati de catre d. ministru de externe; oficiarii straini, de catre d. ministru de resbelu; press'a si corespondentii diareloru straine, de catre d. ministru de interne.

VI. Tribunalele si estradele pentru invitati voru fi asiediate în drepta si în stanga arculu de triumfu radicațu în capulu sioselei Kiseleff.

VII. Scólele publice, cu drapelele lor, voru fi insirate d'alungulu sioselei. Elevele, îmbracate în haine albe, voru fi asiediate suptu lojele Mariei Sélé Regale Dómniei, a primariei Capitallei si a delegatiloru din provinci.

VIII. Gard'a orasienesca si societatile de tiru si gimnastica voru fi insirate de amandoue partile strade-lor parcurse de armata.

Dupa terminarea serviciulu divinu, Maria Sa Regala Domnulu, în capulu armatei, va face intrarea sa în capitala.

Dupa trecerea sa pe suptu arculu triumfalu, Domnulu, marele capu alu armatei, va fi salutatu de catre primari'a capitallei si de catre delegatiunile judetielor si comunelor prezentate de catre ministru de interne.

IX. Defilarea armatei, condusa de insusi Maria Sa Regala Domnulu, va fi în urmatórea ordine:

Unu plutonu de gendarmi calari;

Raniti si

Drapelele luate trofee peste Dunare (purtate de sergentii din diferite corpuri ce sunt decorative);

Maria Sa Regala Domnulu;

Statulu-majoru Domnescu;

Comandantulu superioru alu trupelor;

Statulu-majoru alu seu;

Musicele de la tote regimentele de infanterie;

Drapelele si standardele armatei de linie si armatei teritoriale;

Comandantulu divisiei I de infanterie;

Batalionulu de geniu;

Batalionulu 1 de venatori;

Batalionulu 2 de venatori;

Tunurile luate trofee (conduse de pompieri);

Regimentulu micstu de dorobanti;

Regimentulu 2 de linie;

Regimentulu 3 de linie;

Regimentulu 2 de artilerie;

Comandantulu divisiei II de infanterie;

Plutonulu de marinari;

Batalionulu 4 de venatori;

Regimentulu 4 de linie;

Regimentulu 5 de linie;

Ambulanti'a;

Regimentulu 7 de linie;

Regimentulu 1 de artilerie;

Comandantulu brigadii de cavalerie;

Musicele regimentelor de rosiori;

Divisionulu micstu de calarasi;

Regimentulu 1 de rosiori;

Regimentulu 2 de rosiori.

Tóte trupele voru merge înainte pe calea Victoriei si fia-care corpu va intra pe drumulu celu mai scurtu în cartierele lor, pana unde o parte se va dirige pe strada Lipscanii si alta pe strada Plevnei.

Tunurile luate de peste Dunare (trofee), fara chésone la defilare, avendu tievile inpodobite cu ghirlande de stejaru si cu placarda aretandu loculu de unde au fostu luate, asemenea si tunurile (trofee) ce facu parte din regimentulu I de artilerie, voru avé acélesi podóbe.

O legiune din garda, cu musica si drapelu, se va asiedia la siosea în ordine de bataie pe partea stanga esindu din orasiu, si avendu flanculu în dreptulu arculu de triumfu. Music'a acestei legiuni va canta după trecerea musicelor armatei, în totu tempulu defilării armatei pe suptu arcu.

X. Maria Sa Regala va primi defilarea armatei pe piati'a teatrulu.

XI. Séra, orasiulu va fi iluminatu si'o repesintatiune populara va avé locu la teatrulu nationalu.

Invitatiunile se voru face de primari'a capitallei.

XII. Tienuta de gala, adica fracu negru, cravata si manusi albe, este de rigóre pentru persónele invitate în modu oficialu. (Monitorulu).

D. primaru alu Capitallei a adresatu cetatieniloru urmatórea proclamatiune:

Cetatieni,

Orasiulu Bucuresci nu a vedutu de trei secole o intrare triumfala a ostiloru romane.

A fostu datu, acum, dilei de 8 Octobru se implinésca în istoria patriei si lips'a acestei pagini gloriose. Luati déru haina de serbatóre, spre a intempina la portile orasiulu pe cei ce 'si au versatu sangele pentru tíera si ne-au datu gloriu si independinti'a.

Cetatieni! Primariulu capitallei a luat mesuri pentru

ca dorința vóstră se fia cu stralucire împlinită în această di de mandria natională. Déru cine ar potea se înlocuiesca pe deplin iubirea vóstră! Voi, a caror anima era strinsa de griji în dilele de lupta, aduceți-ve a-minte de fal'a adusa Romaniei de ostirea ei, și mergeți de înteminate cu iubire și mandria pe frații, pe vitejii de la Griviti'a, de la Rahov'a, dela Plevn'a și de la Smardanu.

Primarul vostru este incredintat, ca diu'a de Duminica cetățienii Bucuresceni voru face se fie una din acelea în care natiile, uitându de rele, își deschid comorile animei spre a reversa dintr'ensele iubirea cea adevărată.

p. Primaru I. P. Dumitrescu.

Bucuresci, 8/20 Octob. (Correspondentia particularie a „Observatoriului“.) (Intrarea triumfale s. a.) Organele de publicitate a le gubernului au informatu la tempulu seu pe natiune, că în urmarea marșurilor evenimente din 1877 și a stralucitelor victorii castigate în câteva batalii crunte, intrarea triumfale a trupelor nationale în capital'a țierei avea se se face, nu înse imediatu la întorcere din Bulgari'a, în capu de érna, în acea stare de fatige fóra nume și de lipse diverse, nici în acelea dile, candu fiacare ostasiu avea totu dreptulu se céra, că înainte de a face poporului plăceri triumfali, se'și védia fiacare familiile, se pausedie la sinulu lor, se'și puna în ordine afacerile private, se'și caute de agru și vitisióre. Partea cea mai mare din acesti ostasi ai Romaniei sunt totu ómeni cu familia, cu casa, cu mésa, cu mosióre și avere. În fine cu mesurile preparative spre a lua în posesiune Dobrogea, fu combinată și dió'a intrării triumfale.

Interesant'a programa a dilei o aflati publicata în Monitorulu și în celelalte diare din capitală. Eu din parte'mi mai înainte de a esi afara la rotund'a din midiulocu sioselei Kiseleff, unde se vede înaltiatu arculu de triumfu, folosindu-me de órele diminetiei, me voi încerca se însemnu aci numai împregiurari, care precedu solemnitatea.

Cele 21 detunaturi se audira din délu dela casarme. Din reversatul dilei stradele capitalei se vedu întiesate de popor. La cele 240 mii de locuitori s'au mai adosut alte câteva mii de ómeni, veniti din diverse regiuni ale patriei spre a serba împreuna cu capital'a dió'a cea mare de independentia și gloria. Institutulu Tramway și-a pus în serviciulu publiculu tóte vagónele sale; dara nici acelea, nici miile de trasuri publice și private nu voru fi în stare se scóția afara din bariera capitalei nici macaru persónele din clasele mai alese a le societatiei. Diecile de mii au apucatu pedestru pe tóte stradele principali și laterali în aceiasi directiune. Regimentele destinate a trece în Dobrogea și celelalte denotate în programa au accurse de Marti încóce neîncetatu spre capitală. Spaciósele casarme sunt pline și pe la locuitori câte 2 până și 6 soldati în quartiru, éra în momentele acestea se afla în plecare către spre Banés'a. Tobe și trompette resuna din tóte partile. Locuitorii din stradele prin care au se tréca trupele, decorédia ferestrite și damele stau gata cu buchete și cununi de flori. Ferestrii de închiriatu pentru spectatori și mai alesu spectatórie, nu se mai afla cu nici-unu pretiu, precum nici bilete la teatru.] Are dreptate Primari'a capitalei,*) déca în apellulu seu facutu către popor dice, că de trei secolii tiér'a nu a mai vediutu serbatóre sublima că această. Da, ea este serbatórea adevăratei și perfectiei reinviieri nationale. Poporulu simte immens'a importanția a noiei situatiuni mai multu și mai profundu decâtu se o póta respica prin cuvinte toti poetii și oratorii natiunei. Ceea ce înaltia și mai multu mintile și ámele, este acea tienuta nobile și modesta a corpului de ofiari și a trupelor preste totu. Aparitiune rara această la alte popóra, după ce armatele lor castiga mai multe victorii stralucite. Mii de pepturi decorate cu câte 3—4—6 medalii, și totusi nici urma de arogantia. Nu; cá-ci acestu ofiariu, și acelu ostasiu scie, că elu este corpul din corpulu natiunei și spiritulu din spiritulu ei. Déca ofiariulu și ostasiulu își versara sangele, natiunea sacrifica din avere și scie se fia recunóscatória, éra patri'a liberata de umilitória dependentia dela Bizantiu este mam'a comuna a toturoru.

Aici mai petrecu multi ofiari russesci mai alesu de geniu și din statulu maioru. Acesti domni înca au o purtare fóte cuvinciósa, în cátu nu se mai aude nici celu mai micu casu de nemulțumire din partea densiloru.

Dela Dobrogea veni alta deputatiune turcésca

*) Ceea ce se dice la dv. Bürgermeisteram.

spre a invita pe gubernu cá se o ia în posesiune. „Vlach (Romanii) prietin musulman. Dobrogea bun tíera. Carole bun Domn; face dreptate a Dobrogea. Ce? Bulgar nu vre Vlach? Soldat vlach póte traga ciúbuc; musulman kes bulgar (turcii voru taia pe bulgari). Curiosu limbagiu; dara elu suna asia preste acceptarea multora. Înse tocma limbagiulu acesta fóte semnificativu obliga pe gubernulu românescu la o administrare, din cele mai întielepte și prevedietóre. Problema nicidecum usióra, ea înse trebue se fia deslegata bine cu orice pretiu.

Societatea academică română.

Sesiunea anului 1878.

(Urmare.)

Sedintă'a dela 26 Augustu.

Se comunica o epis. a d-lui generalului Gr. Adrianu, prin care anunțat, ca a espediatu o lada cu carti, 46 volume, vam'a si transportulu platite de d-s'a, pe care le donéza bibliotecii societatiei academicé. — Se votéza multumiri donatoriului și transcrierea cartiloru, după primire, în registrele bibliotecii, publicandu-se și în analele.

Dupa prezentarea unui tablou metodicu pentru aflarea serbatoriloru și a crugului solaru, compusu de Teodoru Neagu, vechiu invetiatoriu satescu din comun'a Jilavele, se încuviintéza a se cumperá 30 esemplare pe pretiulu de unu leu unulu, că încuragiare. Apoi membrii se retragu în sectiuni și comisiuni.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Sedintă'a dela 28 Augustu.

Se comunica o adresa a d-lui Dr. Cantemiru, prin care tramite pentru bibliotec'a societatiei doué esemplare din oper'a s'a intitulata: „Consilii igienice pentru crescerea copiiloru.“ Se primesce cu multumire. — Se espune unu elaboratu alu d-lui Aronu de Crainicu, intitulatu: „Avraamu Iancu séu Choreia II“ cu cerere, ca de se va aflá demnu de a se publicá, se i se dea unu subsidiu pentru această. — Se recomanda sectiunei istorice.

Se comunica o adresa a d-nei Veronic'a Macsimu, prin care cere cá societatea se-i dé partea din beneficiu, ce se cuvine din editiunea glossariului limbei romane, lucratu de repausatulu ei sociu I. C. Macsimu, spre a poté întemina greutatile familiei, cu care a remasu înovarata. Se trece la ordinea dilei spre a se luá la desbatere în viitórea sedintă.

Facendu-se propunerea de a tractá cu mostenitorii repausatulu membru alu societatiei A. P. Ilarianu, pentru cumpararea bibliotecii ce 'i-a remasu și care se afla depusa chiaru în localulu societatiei, se decide cá o comisiune compusa din d-nii Laurianu, Sturdza și Odobescu se faca o evaluatiune ecuitabila despre valórea acestei bibliotecii, care se o supuna societatiei spre a luá o decisiune.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Sedintă'a dela 29 Augustu.

Se comunica o adresa a d-lui N. Crapelianu, profesorulu dela gimnasiulu din Ploesci, prin care tramite pentru bibliotec'a societatiei academicé câte unu esemplariu din aritmetica și geometria elementara lucrata de d-s'a. — Se primesce cu multumire.

Se deschide discutiunea asupra cererei d-nei Veronic'a Macsimu, de a se limpedi beneficiulu ce se cuvine repausatulu seu sociu pentru lucrarea glossariului. D. Odobescu, cerendu cuventulu, cere cá se se numéscă o comisiune, care se cerceteze de aprópe casulu și se opineze mai antai, de este a se luá în consideratiune cererea d-nei Macsimu și apoi a propune modul, după care se i se póta face îndestulare. După scurte desbateri, la cari au luat parte dnii Hodosiu și Babesiu, se alege o comisiune compusa din d-nii N. Crețulescu, A. Treb. Laurianu și Al. Odobescu, carei'a i se recomanda această cestiune.

D. Sionu cá presiedinte în comisiunea, carei'a s'a recomandat cercetarea manuscrisurilor concursuali la tes'a „Tieranulu romanu“, aréta, ca comisiunea înainte de a'și închieiá lucrarea, se vede împucinata în numerulu membriuror sei, fiindu-ca d. Hasdeu a plecatu în Itali'a, cá se participe la congrésulu orientalistiloru, éra d. Ionescu la Dorohoiu pentru óre-cari afaceri; și prin urmare, fiindu, ca numitii doi membri póte nu se voru întórce până la închieiarea sesiunei, cere a se completá comisiunea, pentru-cá astfelu se se póta dá mai multe lumini asupra desbaterii subiectului. După óre-cari discutiuni se adopta, cá la comisiunea citata se se adauge doi membri, fara cá cei doi absentii se se considere înlaturati în casulu de a se înturná în tempulu sesiunei. Pentru această se si alegu d-nii A. Papadopolu-Calimachu și Al. Odobescu.

În comisiunea de examinare a probelor de traductiuni din autorii latini, în lips'a d-lui Ionescu se alege d. V. A. Urechii'a; asemenea în comisiune autoriloru eleni, d. G. Sionu în locul d-lui Hasdeu.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

(Va urma.)

Correspondenție particulare ale „Observatoriului“.

Naseudu lun'a lui Octob. 1878. (Diverse.) Voi începe cu politica principală a Romaniloru, cu scól'a și aci remanu astadata la gimnasiu. Acestu gimnasiu de si tineru si în unu cornu de tíera a începutu a prospera cu mare rapedițiune. Este providuitu cu poteri didactice tinere și cualificate la universitatile

din Vien'a, Graz, Pest'a, Lipsca (Leipzig) și Clusiu. Numerulu studentiloru se sporesce din anu în anu. Anulu trecutulu s'au înscrisu la începutulu semest. I. 177. Înse în anulu, această s'au înscrisu pana acuma preste 190 ordinari. Afara de studiele obligate la alte gimnasie se propune cá obligatu și desemnulu în întregu gimnasiulu. Se propunu ca obiecte libere music'a și gymnastic'a. Institutulu are unu Cabinetu naturalu-fisicale, asemenea s'a fostu pus fundaméntulu unei gradine botanice, numai dorere cá aceste din urma nu se spriginescu cu destula caldura de catra Comitétulu adm. Ba ce e mai durerosu, chiaru de acei membri ai Comit. adm. cari sunt și în corpulu didacticu sunt mai mari contrari alu unei mai buna spriginire alu Cabinetului și gradinei, nedispensabile la una instructiune corespundiátore spiritului și recerintiuror tempulu.

Dar' se trecu la altele.

Institutulu gimn. are una singura serbatóre scolastica, care și această de cativa ani începuse a se legá în lantiuri gróse ca și biéta societate a studentiloru „Virtus rom. rediviva“ și această di festiva este 4 Octob. diu'a onomastica a Imperatului și a aniversarei înfiintării institutului ce sta sub augusta protectiune a Imperatului. În pre-sér'a dilei nu s'au tienutu vorbiri salutatóre și multumitóre Patronatului, nici nu s'a iluminatu de catu singuru institutulu gimnasiale, nu s'a vorbitu la siefulu scolasticu carele se se roge a susterne omagiale tinerimeii la tronulu Marelui protectoru Franciscu Iosefu I., pentru ca se nu póta scrie „M. Polgár“ cumca s'a facutu demonstratiuni politice, nationale etc. . . , cá se nu fimu denunciati de cineva. Fric'a inchipuita înca este ceva. Dar' în diu'a festiva de 4 Octob. după celebrarea missei la care au participatu: tinerimea, corpulu profesoralu și invetiatorescu, amploiati politici și unii regesci, s'au declamatu în sal'a gimn. în presentia unui publicu nu prea numerosu în limb'a latina, germana, romana, magiara și greca. Unu tineru a multumitu patronatulu în numele tinerimeii și la rogatu ai susterne omagiale sale la tronulu Maiestatii Sale a Imperatului.

Pana aci tóte au decursu bine și frumosu.

La sfrisitu se scóla presiedintele Comitétului fonduriloru și aratandu progresulu acestui institutu dela înfiintarea lui precum și spesele patronatului, recomanda tinerimeii studiése se invetie cu diligintia. Mai de parte-i recomanda religiositatea, fara de care după d-sa invetiatur'a nu este buna, ilustrandu această cu Dr. Nobiling, carele de si omu invetiatu și dr. în filosofia totusi a cutediatu a pusca asupra imperatului germanu Wilhelm (sic). Recomanda tinerimeii a parasi lucsulu, éra corpului profosorale recomanda a nu îngreuna tinerimea prea multu cu studiele (sic.) pentru ca are a se luptá cu multe, precum și a folosii carti tiparite și nu manuscrise (!!).

Aci me vedu silitu se pauzesu unu momentu și se observu cu parere de reu și chiaru cu risculu de a displace d-lui presiedente alu Comitétului, cumca vorbirea d-sale nu a fostu în mare parte la locu, și această cu atatu mai vertosu nu, pentruca cuvintele d-sale nu se privescu numai de ale sale, ci de ale Comitétulu, alu carui presiedinte este, alu corporatiunei carea patronéza acestu institutu.

Nu este consultu, nu este cu tactu de a tracta înaintea baietiloru despre cestiuni de natura curatulu filosofica cum este întrebarea despre conceptulu divinitatii, și a combata aci parerile filosofice individuale. Nu este bine de a confunda sciintia cu religiunea, seu déca voiescu a combata parerile filosofice ale cuiva poftésca a face această pre altu terenu înse nu înaintea copiiloru și a poporului de rendu.

Acésta o interdices pedagogi'a, spiritulu unei bune educatiuni. Esemplulu citatu despre dr. Nobiling este unu exemplu atatu de miserabilu și gresitu, incatu este superflu a-i face ceva comentaru. . . .

Este tristu, candu presiedintele unei corporatiuni urmáresce cu tóta ocaziunea în biserică și afara de biserică tendintia deplorabilă de a lovi în unele persóne, care cutédia a cultiva alte idei și a profesu alte principii filosofice, ce nu-i conviniu d-sale și a arata, cá cu degetulu pre filosofii și drii în filosofia, pentruca aceia au alta credintia despre divinitate nu ca d-sa, fara ca acestora, ca ómeni culti se le fi transnitu vre-odata prin capu se atace asiediamintele religiunii séu se fi lucratu contra religiunii positive încetantia la noi.

A fostu fara tactu și nepedagogicu a dascalii pe corpulu profesoralu înaintea baietiloru cum se propuna, de ce carti se se folosésca. Astfelu de pasi contribuescu numai la nimicirea disciplinei fara de care unu institutu nu póte prospera. Déca Comitétulu a descoperitu unele scaderi la corpulu profesoralu, are densulu alte carari, alte midiulóce pentru coregarea reului, înse nu confrontarea lui înaintea copiiloru și prin această subminarea autoritatii acestui corpu, atatu de necesaria la instructiune. Altcum tóte recomandarile d-lui presied. nu au avutu nici unu temeiu, ci au fostu luate simplu din ventu, pentru ca facia de consideratiunile corpului profes. recomandate de d-sa facia de tinerime în tóte privintiele nu credu se fia cineva, carele se póta redica plangeri fundate, deci dascalitura si-o potea tinea d-lu presiedente pertru sine. . . . Nu sciu déca Comit. adm. în adevéru va consimti cu această vorbire; destulu ca asupra publicului ce au asistatu a facutu o înpresiune fóte rea.

În 9 și 10 l. c. comitétulu comitatensu si-a tienutu siedintiele de tótna. Tóte au decursu cá de regula în buna linisce. Causa de vre-o importanția deosebita pentru Romanii nu au venitu la discussiune. Romanii în proportiune au fostu bine reprezentati. Înse asi dori cá în viitoru se nu lipsésca nimenea dela aceste siedintie, éra acei ce au primitu mandatulu și nu-lu potu indeplini se binevoiesca a face locu altora. Despre altele altadata.

Publiu.